

Beeldende kunst

INTERVIEWS TRADITIONELE AMBACHTEN

Naald, draad, zen

Kleien, borduren, glasblazen: de **traditionele ambachten zijn terug in de kunstwereld.** *Craft! Now*, een tentoonstelling in het Apeldoornse Coda Museum, haakt in op de hernieuwde handwerktrend. V sprak met drie deelnemende kunstenaars.

Door **Marsha Bruinen**
Foto's **Judith Jockel**

In 2012 deelde de gevierde schilder David Hockney een veelbesproken sneer uit. Op de posters voor zijn solotentoonstelling schreef hij in het klein: *All the works here were made by the artist himself, personally.*

Verhulde kritiek, bleek al snel. Hockney had zich geërgerd aan kunstenaars als de eveneens wereldberoemde Damien Hirst, die het vervaardigen van hun kunst uitbesteden aan assistenten. Weinig makers zouden nog geïnteresseerd zijn in het zelf aanleren van technische vaardigheden.

Wie vandaag door kunsttentoonstellingen loopt, ziet dat het tij is gekeerd. Borduren, tuften, weven, vlechten, glasblazen, houtbewerken, kleien en glazuren: kunstenaars zoeken meer en meer traditionele ambachten op.

De ambachtstrend is al even geleden ingezet, maar heeft tijdens de coronapandemie zowel buiten als binnen de kunst een flinke slinger gekregen. Werkplaatsen als het TextielLab in Tilburg en het Europees Keramisch Werkcentrum in Oisterwijk zijn ongekend populair en ook in ateliers duiken ovens en weefgetouwen steeds vaker op.

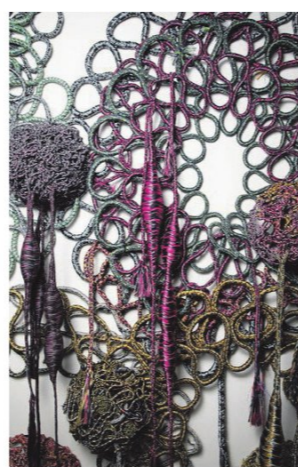
Wat maakt borduren en boetseren zo onweerstaanbaar? V vraagt het aan drie kunstenaars die nu deelnemen aan de expositie *Craft! Now*: een tentoonstelling in het Apeldoornse Coda Museum die volledig inhaakt op de handwerktrend.

Craft! Now, Coda Apeldoorn, t/m 14/4.

Waar exposeren deze kunstenaars nog meer?

Klaas Rommelaere (D)RAAD, Verwey Museum Haarlem. T/m 28/4. ● Vaste presentatie, galerie Madé van Krimpen in Amsterdam.
Tanja Smeets *Is it alive?*, TextielMuseum, Tilburg. T/m 7/4. ● *Entre les Murs*, Abbaye de Maubuisson, Saint-Ouen L'Aumone, Frankrijk. T/m 25/2.

Koen Taselaar Art Rotterdam, Van Nellefabriek. Nieuw werk in de stands van Kunstinstituut Melly en Andriess Eyck galerie. 1/2 t/m 4/2. ● *Kiss My Soul*, Dordrecht Museum. T/m 3/3. ● Een nieuwe artistieke omgeving, Kunstinstituut Melly, Rotterdam. T/m 28/4.

Bloeddrukverlagend

In 2007 bleek uit onderzoek van de Harvard Medical School dat borduren even bloeddrukverlagend kan werken als yoga en chronische pijn kan verlichten. Ook onderzoek in opdracht van de Britse liefdadigheidsorganisatie Knit for Peace ontdekte in 2018 gezondheidsvoordelen: handwerken helpt bij het stoppen met roken, is goed voor de hersenen en vermindert eenzaamheid onder ouderen.

Klaas Rommelaere 'Je kunt borduren vergelijken met yoga'

Vlaming Klaas Rommelaere (37) is verslaafd aan borduren.

'Ik haat machines. Het is een cliché, maar juist nu alles steeds sneller kan, vind ik het fijn om maandenlang aan één werk te borduren. Voor mij is die vertraging belangrijk, het werkt meditatief. Hele dagen zit ik alleen in mijn atelier, steeds dezelfde handeling uit te voeren.

'Je kunt borduren vergelijken met yoga: als je een half uurtje bezig bent, zit je in de flow. Verslavend is het. Toen ik er afgelopen december door de Kerstdagen en exposities die ik moest opbouwen minder aan toe

kwam, voelde ik dat meteen. Ik werd nerveuzer en zag uit naar dagen in mijn atelier.

'Ik ben gesteld op rust en heb daarom geen stagiairs, maar eens per week borduur ik in verschillende steden samen met in totaal 25 vrouwen tussen de 60 en 90 jaar. Tijdens de coronapandemie stuurde ik ze thuispakketten op, nu neem ik de tekeningen op stramien en tassen vol garen mee naar cafés. Met de madammen praat ik over van alles. Ik zie ze vaker dan mijn vrienden; zonder hen zou het niet gaan.

'Ik leerde handwerken op de modeacademie in

Gent, waar ik tien jaar geleden ben afgestudeerd met een volledig handgemaakte kledingcollectie. Als ik mensen destijds vertelde dat ik hield van breien en borduren, vonden ze dat oubollig. Inmiddels wordt er niet meer zo naar gekeken.

'Er zitten trouwens ook keramieken details in mijn installatie bij Coda. Die zijn door een vriendin gemaakt. Zij is goed met klei. Ik vind: als iemand iets beter kan dan jij, laat diegene dat dan doen. Mijn vaardigheden zijn beperkt: ik kan gewoon heel goed met naald en draad overweg.'

Tanja Smeets 'Frituurzeven bestaan uit prachtig vlechtwerk'

Tanja Smeets (60) ziet ambacht in het alledaagse. Ze verweeft ambachtelijke technieken met goedkoop bouwmarktmateriaal.

'Handwerk heeft veel schoonheid. Ik vind het leuk om daarmee te spelen door onverwachte, 'lelijke' of 'waardeloze' materialen uit de bouwmarkt te gebruiken. Goedkope plastic tielwraps, bladvangsers en frituurzeven verweeft ik met porselein en textiel tot grote sculpturen. Daarmee wil ik laten zien dat ambacht en verfijning ook in alledaagse objecten zitten. Frituurzeven

bijvoorbeeld: wat een prachtig vlechtwerk van ijzerdraden!

'Tijdens een werkperiode op het TextielLab in Tilburg raakte ik gefascineerd door de afdeling 'pasement'. Daar worden de banden, koorden en klossen van stoelen en gordijnen geweven en gevlochten.

'Lang werden die traditionele, gedetailleerde afwerkingstechnieken enkel gebruikt in de toegepaste kunst, zoals in de mode en in interieur. Inmiddels gebruiken kunstenaars ze vrijer en zelfstandiger.

'Ik ga graag naar zulke werkplekken, om daar door vakmensen geïntro-

duceerd te worden in nieuwe technieken. Het gaat me er niet om een bepaalde manier van vlechten of glazuren perfect onder de knie te krijgen. Ik ben geen ambachtswvrouw, maar kunstenaar: de fouten die ik maak, kan ik juist gebruiken.

'Zo ben ik momenteel bezig met tuften, waarbij je met een soort pistool lusjes garen door een doek trekt. Dat horen kleine lusjes te zijn, maar ik trok per ongeluk hele meters draad door het doek heen. Juist door een techniek verkeerd te gebruiken, ontstaan verrassende effecten.'

Koen Taselaar 'Op de academie lag de nadruk op het concept'

Koen Taselaar (37) vertaalt zijn tekeningen naar keramiek en textiel: materialen die verschillende vormtalen afdwingen.

'Ik denk dat werken met keramiek en textiel zo populair is geworden omdat er al zoveel digitale, gladde beelden zijn. Er komt steeds meer liefde voor unieke, fysieke werken.

'Alle technieken die ik gebruik, leerde ik pas later. Op de kunstacademie lag de nadruk op het concept. Niemand had het ooit over techniek.

'Na lang alleen op papier te hebben gewerkt, maakte ik tijdens een werkperiode bij het

Europees Keramisch Werkcentrum in Oisterwijk in 2015 mijn tekeningen voor het eerst in klei. Nu is in korte tijd de werkplaats, net als het TextielLab in Tilburg, verschrikkelijk populair geworden. Je moet rekenen op lange wachttijden.

'Gelukkig vind je vakmensen overal. Ik heb een oventje in mijn atelier en probeerde laatst een keramieken muurtje te maken, maar dat brak steeds in de oven. Ik begreep niet waarom en plaatste een berichtje op Instagram, waarop tientallen mensen met me mee gingen denken. Dat is zo mooi aan ambacht: je raakt erdoor in gesprek

met mensen die er verstand van hebben.

'Maar ambacht is al lang niet meer alleen mensenwerk. De wandkleden die ik laat zien bij Coda heb ik bijvoorbeeld vooral met de computer gemaakt. Ik maakte een digitale tekening die door de weefmachine in het TextielLab gelezen kon worden en probeerde drie dagen lang verschillende kleuren en texturen uit.

'Soms verraste de computer me: dan keek ik naar de achterkant van een kleed en zag ik allerlei prachtige patronen en bindingen, 'bedacht' door de computer. Zo maak je samen met de machine het ontwerp.'

